

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه معاهده بین جمهوری اسلامی ایران و پادشاهی تایلند
در مورد انتقال محکومین به حبس و همکاری در زمینه اجرای احکام کیفری»

مقدمه

لایحه مزبور در اصل با هدف ایجاد تسهیلات بیشتر برای محکومین به مجازات‌های سالب آزادی که تمایل به گذراندن مدت محکومیت خود در کشور متبوع خویش دارند بوده و این روش در حال تبدیل شدن به یک رویه بین‌المللی در راستای تأمین بیشتر حقوق انسان‌هاست که ضمناً به استقرار روشمند همکاری‌های قضایی بین دولت‌ها و زمینه‌سازی برای گسترش مناسبات بین آنها کمک می‌کند. با توجه به کثرت مراودات و رفت و آمد اتباع دولت جمهوری اسلامی ایران به تایلند، انعقاد چنین موافقتنامه‌ای در راستای منافع اتباع ایرانی محسوب می‌شود. البته در خصوص کشور تایلند تاکنون خلأهای زیادی وجود داشته است و این اولین موافقتنامه از موافقتنامه‌های همکاری قضایی بین دو کشور است که پیشنهاد می‌شود این خلأها با انعقاد موافقتنامه‌های مکمل از جمله موافقتنامه همکاری در امور مدنی و تجاری و موافقتنامه استرداد مجرمین تا حد زیادی کمرنگ شود.

آثار لایحه

با توجه به اینکه آمارهای غیررسمی و گزارش‌های موردی حاکی از آن است که تعدادی از اتباع جمهوری اسلامی ایران به دلیل ارتکاب جرم در تایلند محکوم به مجازات‌های سالب آزادی از جمله زندان شده‌اند و این امر آثار سویی بر افراد زندانی، خانواده آنان و به‌طور کلی جامعه ایرانی دارد، لذا تصویب لایحه فوق می‌تواند گامی برای کاهش مشکلات تلقی شود.

ارزیابی مواد لایحه

۱. بند «۱» ماده (۴) در بیان شرایط انتقال محکومان پیش‌بینی کرده است که «فعل یا ترک فعلی که حکم بر مبنای آن صادر شده است طبق قانون کشور دریافت‌کننده، جرم کیفری باشد». در این ماده عبارت کیفری که پس از عبارت جرم آمده را تنها باید تأکیدی دانست.

۲. بند «۲» ماده (۴) در بیان شرایط انتقال مقرر داشته است که «چنانچه قانون کشور انتقال‌دهنده حداقل مدت حبس، توقیف یا هر شکل دیگر از آزادی را مقرر کند، محکوم در کشور انتقال‌دهنده این مدت حداقل مقرر شده را گذرانده باشد»، این بند مجازات قانونی در خصوص جرمی را به انتقال محکومین به حبس پیوند زده است که ارتباط آنها به شدت مورد ابهام و ایجادکننده تبعیض نارواست. مفهوم این بند آن است که اگر شخص الف در کشور تایلند به جرم سرقتی که مجازات آن ۲ تا ۱۰ سال است، محکوم به تحمل ۵ سال حبس شود، باید حداقل ۲ سال از مدت را سپری کند تا بتواند درخواست انتقال کند، اما اگر شخصی به جرم آدم‌ربایی که

مجازات آن برای مثال ۱۵ سال باشد (حداقل نداشته باشد) بلافاصله پس از محکومیت می‌تواند درخواست انتقال نماید. بدتر آن است که اگر مجرمی به دلایل و شرایطی که دارد با توجه به کیفیات مخففه به کمتر از حداقل مجازات قانونی محکوم شود، هیچ‌گاه نمی‌تواند درخواست انتقال نماید!!! بهتر آن بود که طرفین به جای آنکه گذراندن حداقل مجازات قانونی جرم را مبنا قرار دهند، همانند رویه متداول در دنیا گذراندن حداقل مدت معینی - برای مثال ۶ ماه - را برای کلیه محکومان به حبس به عنوان شرط انتقال مقرر می‌داشتند. از این رو پیشنهاد می‌شود که موافقتنامه بدین ترتیب اصلاح شود. باید اضافه کرد که این بند آنچنان نامأنوس است که خود نویسندگان این متن نیز در ذیل بند «۵» پیش‌بینی کرده‌اند که کشور انتقال‌دهنده می‌تواند در خصوص انتقال افرادی که شرایط این بند را ندارد، موافقت کند.

۳. ماده (۱۲) موافقتنامه تحت عنوان اجرای موقت مقرر می‌دارد: «این معاهده در ارتباط با اجرای احکام صادره قبل یا بعد از لازم‌الاجرا شدن آن قابل اعمال خواهد بود» آنچه در محتوای این بند آمده است هیچ ارتباطی به موضوع اجرای موقت موافقتنامه ندارد و بیشتر تعیین‌کننده قلمرو اجرای موافقتنامه است. بر این اساس پیشنهاد می‌شود که عنوان این ماده به «قلمرو» تغییر یابد.

۴. بند «۲» ماده (۸) به دولت اجراکننده حکم را مکلف به ادامه اجرای حکم صادره توسط کشور صادرکننده حکم می‌کند که با راهکار در نظر گرفته شده در بند «۱» همین ماده (امکان کاهش مجازات) در تضاد است. بند «۲» فوق‌الذکر با ماده (۷) که صلاحیت انحصاری را به کشور انتقال‌دهنده واگذار می‌کند نیز در تعارض است.

نتیجه‌گیری

اما با توجه به ایرادات فوق‌الاشاره به‌ویژه مغایرت با قانون اساسی پیشنهاد می‌شود که لایحه جهت اصلاح به کمیسیون عودت شده و پس از اصلاح به تصویب برسد.